

Zarządzenie nr 105/2024
Wójta Gminy Grudziądz

z dnia 12 sierpnia 2024 r.

w sprawie wprowadzenia standardów ochrony małoletnich

Na podstawie art. 22b pkt 1, pkt 2 ustawy z dnia z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz.U. z 2024 r. poz. 560) zarządzam, co następuje:

§ 1. 1. Wprowadzam Standardy Ochrony Małoletnich w Urzędzie Gminy Grudziądz w wersji kompletnej, zwane dalej "Standardami", stanowiące załącznik nr 1 do niniejszego zarządzenia.

2. Wprowadzam Standardy Ochrony Małoletnich w Urzędzie Gminy Grudziądz w wersji skróconej przeznaczonej dla małoletnich, stanowiące załącznik nr 2 do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Standardy w wersji kompletnej oraz w wersji skróconej, przeznaczonej dla małoletnich zamieszcza się na stronie internetowej Urzędu Gminy Grudziądz i na tablicy ogłoszeń w siedzibie urzędu.

§ 3. Do zapoznania się ze Standardami Ochrony Małoletnich Urzędu Gmin Grudziądz i ich stosowania są zobowiązani pracownicy Urzędu Gminy Grudziądz oraz osoby świadczące usługi na podstawie umów cywilnoprawnych realizujące zadania określone w art. 22b pkt 1, pkt 2 ustawy z dnia z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich.

§ 4. Wykonanie zarządzenia powierzam Sekretarz Gminy Grudziądz.

§ 5. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Wójt Gminy Grudziądz

/-/ Andrzej Rodziewicz

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNIICH W URZĘDZIE GMINY GRUDZIĄDZ

Rozdział 1 Postanowienia ogólne

- § 1. 1. Standardy ochrony małoletnich Urzędu Gminy Grudziądz określają:
- 1) zasady rekrutacji, zasady postępowania pracowników urzędu wobec małoletnich oraz zasad nawiązywania współpracy z podmiotami mającymi świadczyć usługi na podstawie umów cywilnoprawnych związane z organizowaną przez nie działalnością na rzecz małoletnich;
  - 2) zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim a pracownikami urzędu, w szczególności zachowania niedozwolone wobec małoletnich;
  - 3) zasady i procedurę podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego;
  - 4) procedury i osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego;
  - 5) zawiadamianie sądu opiekuńczego;
  - 6) zasady przeglądu i aktualizacji standardów;
  - 7) osoby odpowiedzialne za przygotowanie pracowników urzędu do stosowania standardów;
  - 8) zasady i sposób udostępniania rodzicom albo opiekunom prawnym lub faktycznym oraz małoletnim standardów do zaznajomienia się z nimi i ich stosowania;
  - 9) osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielenie mu wsparcia;
  - 10) sposób dokumentowania i zasady przechowywania ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego.
2. Ilekroć w niniejszych standardach jest mowa o:
- 1) **Urzędzie** lub **UG** – należy rozumieć przez to Urząd Gminy Grudziądz;
  - 2) **dziecku, małoletnim, wychowanku lub uczestniku** – należy rozumieć osoby do ukończenia 18 roku życia;
  - 3) **rodzicach** – rozumie się przez to także opiekunów prawnych oraz inne osoby, którym sąd powierzył sprawowanie opieki nad dzieckiem;
  - 4) **opiekunie** – należy rozumieć przez to opiekuna prawnego w rozumieniu art. 145-177 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy;
  - 5) **osobie najbliższej dziecku, wychowankowi** – należy przez to rozumieć wstępnych: matkę, ojca, babcię, dziadka; rodzeństwo: siostrę, brata, w tym rodzeństwo przyrodnie, a także inne osoby pozostające we wspólnym gospodarstwie, a w przypadku jej braku – osobę pełnoletnią wskazaną przez małoletniego;
  - 6) **pracownicy** – należy rozumieć przez to wszystkie osoby zatrudnione w Urzędzie Gminy Grudziądz na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej;
  - 7) **wójcie** – należy przez to rozumieć Wójta Gminy Grudziądz;
  - 8) **organizatorze** – rozumie się przez to innych niż Urząd organizatorów w zakresie działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich lub z opieką nad nimi;
  - 9) **zgodzie opiekuna małoletniego** – należy przez to rozumieć zgodę co najmniej jednego z rodziców małoletniego. Jednak w przypadku braku porozumienia między opiekunami małoletniego należy poinformować ich o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny;
  - 10) **krzywdzeniu małoletniego** – należy rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę małoletniego przez jakąkolwiek osobę lub zagrożenie dobru małoletniego, w tym jego zaniedbywanie;
  - 11) **danych osobowych małoletniego** należy przez to rozumieć wszelkie informacje umożliwiające identyfikację małoletniego;
  - 12) **osobie odpowiedzialnej za standardy ochrony małoletnich** – należy przez to rozumieć wyznaczonego przez Wójta pracownika sprawującego nadzór nad realizacją niniejszych standardów;

- 13) **Kodeksie karnym lub kk** – należy przez to rozumieć ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny;
- 14) **Kodeksie postępowania karnego lub kpk** - należy przez to rozumieć ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego;
- 15) **Kodeksie postępowania cywilnego lub kpc** - należy przez to rozumieć ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego;
- 16) **Ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej** - należy przez to rozumieć ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
- 17) **Ustawie o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich** - należy przez to rozumieć ustawę z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich.

Rozdział 2

Rekrutacja pracowników oraz zlecenie realizacji zadań w drodze umów cywilnoprawnych

§ 2. 1. W przypadku prowadzonej rekrutacji na wolne stanowisko urzędnicze dotyczące realizacji zadań określonych w pkt 1, pkt 2 art. 22b ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich, pracownik do spraw kadr przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy, zobowiązany jest do uzyskania informacji, czy dane tej osoby są zamieszczone w Rejestrze z dostępem ograniczonym lub Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie do Rejestru.

2. Informacje otrzymane z systemu teleinformatycznego pracownik do spraw kadr drukuje i składa do akt osobowych, związanych z nawiązaniem stosunku pracy.

3. Pracownik do spraw kadr urzędu od kandydata na pracownika pobiera informację z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności.

4. Jeżeli kandydat na pracownika posiada obywatelstwo inne niż polskie wówczas powinien przedłożyć informację z rejestru karnego państwa, którego jest obywatelem, uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z małoletnimi bądź informację z rejestru karnego, jeżeli prawo tego państwa nie przewiduje wydawania informacji dla wyżej wymienionych celów.

5. Pracownik do spraw kadr urzędu pobiera od kandydata na pracownika oświadczenie o państwie, państwach (innych niż Rzeczypospolita Polska), w których kandydat zamieszkiwał w ostatnich 20 latach. Kandydat składa takie oświadczenie pod rygorem odpowiedzialności karnej. Wzór oświadczeń dotyczący obywatelstwa/obywatelstw oraz zamieszkiwania w ciągu 20 lat oraz oświadczenia o niekaralności i toczących się postępowaniach przygotowawczych, sądowych i dyscyplinarnych określa załącznik nr 1 do niniejszych Standardów.

6. W sytuacji zlecenia przez pracownika usług związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich lub z opieką nad nimi na wykonawcy usług/prac zleconych, z którym zostanie podpisana umowa ciąży obowiązek zapewnienia spełnienia wymagań określonych w ustawie z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich.

Rozdział 3

Zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim a pracownikami urzędu. Zachowania niedozwolone wobec małoletnich

§ 3. 1. Pracownicy Urzędu Gminy Grudziądz:

- 1) równo traktują każdego małoletniego bez względu na jego pochodzenie, wygląd, przekonania, wyznanie, kolor skóry;
- 2) odnoszą się z szacunkiem do jego innych przekonań, innych doświadczeń, innej perspektywy wynikającej z bycia małoletnim;
- 3) wysłuchują małoletniego z uwagą i traktują jego wypowiedzi i przedstawioną wersję zdarzeń z należytą powagą;
- 4) używają języka pozbawionego ocen, etykiet, dostosowanego do poziomu rozwoju małoletniego;
- 5) odnoszą się do małoletniego z szacunkiem, wydając ewentualne polecenia rzeczowo, jasno i konkretnie;

- 6) tworzą kulturę otwartości i wzajemnej odpowiedzialności sprzyjającej zgłaszaniu i omawianiu wszelkich zagadnień i problemów dotyczących ochrony dzieci.
2. Niedozwolone są następujące zachowania pracowników:
- 1) mające znamiona form przemocy psychicznej, fizycznej lub wykorzystywania seksualnego;
  - 2) mające na celu zawstydzanie, upokarzanie małoletniego;
  - 3) pracownicy nie mogą częstować małoletnich alkoholem, papierosami, środkami odurzającymi lub tolerować ich używania.
3. Pracownicy urzędu znają obowiązujące standardy ochrony małoletnich. Oświadczenie pracownika o zapoznaniu się z obowiązującymi standardami ochrony małoletnich w Urzędzie Gminy Grudziądz stanowi załącznik nr 2 do niniejszych standardów.

Rozdział 4

Zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim a pracownikami urzędu. Zachowania niedozwolone wobec małoletnich

- § 4.** 1. Każda informacja dotycząca podejrzenia krzywdzenia dziecka traktowana jest poważnie i wyjaśniana jest bez względu na to czy pochodzi od dziecka/opiekuna/, pracownika, osoby dorosłej oraz bez względu na to czy dotyczy podejrzenia krzywdzenia ze strony innego dziecka, opiekuna dziecka, czy też pracownika bądź podmiotu współpracującego z urzędem.
2. Informację dotyczącą podejrzenia krzywdzenia dziecka przekazuje się niezwłocznie Wójtowi.
3. Zasady podejmowania interwencji i właściwość organów. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji instytucji, o których mowa poniżej.

	INTERWENCJA CYWILNA	INTERWENCJA KARNA	NIEBIESKA KARTA
Przesłanki	Zagrożenie dobra dziecka	Podejrzenie popełnienia przestępstwa	Przemoc domowa
Forma interwencji	Wniosek o wgląd w sytuację rodziny	Zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa	Wypełnienie formularza Niebieskiej Karty
Organ właściwy	Sąd rodzinny	Policja, prokuratura	Gminny (miejski) zespół interdyscyplinarny
Stosowne przepisy	Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Kodeks postępowania cywilnego	Kodeks karny, Kodeks postępowania karnego	Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej

4. Z każdej podejmowanej przez pracownika interwencji sporządza się Kartę interwencji stanowiącej załącznik nr 3 do niniejszych standardów.
5. Po przeprowadzonej interwencji, wypełnieniu karty interwencji należy uzupełnić REJESTR INTERWENCJI. Wzór rejestru stanowi załącznik nr 4 do standardów.
6. W przypadku podejrzenia, że życie dziecka jest zagrożone lub grozi mu ciężki uszczerbek na zdrowiu należy niezwłocznie poinformować odpowiednie służby (Policja, pogotowie ratunkowe), dzwoniąc pod numer 112.
7. Poinformowania służb dokonuje pracownik, który pierwszy powziął informację o zagrożeniu i następnie wypełnia on kartę interwencji.

Rozdział 5

Aktualizacja standardów oraz zakres kompetencji osób odpowiedzialnych za przygotowanie do ich stosowania

- § 5.** 1. Urząd obowiązany jest co najmniej raz na dwa lata dokonywać oceny Standardów w celu zapewnienia ich dostosowania do aktualnych potrzeb oraz zgodności z obowiązującymi przepisami. Wnioski z przeprowadzonej oceny należy pisemnie udokumentować.
2. Wójt wyznacza pracowników odpowiedzialnych za opracowanie, aktualizację i przestrzeganie standardów.

3. Wszelkie uwagi, proponowane zmiany i incydenty w zakresie naruszania standardów przekazuje się Wójtowi.
4. Wszelkich zmian w standardach dokonuje się po zatwierdzeniu przez Wójta.
5. Potwierdzenie aktualizacji standardów dokumentuje się poprzez wypełnienie karty AKTUALIZACJI STANDARDÓW stanowiącej załącznik nr 5 do niniejszych standardów.

Rozdział 6

Zasady i sposób udostępniania rodzicom albo opiekunom prawnym lub faktycznym oraz małoletnim standardów do zaznajomienia się z nimi i ich stosowania

- § 6.** 1. W Urzędzie Gminy Grudziądz obowiązują standardy ochrony małoletnich w wersji pełnej oraz w wersji skróconej przeznaczonej dla małoletnich.
2. Standardy w wersji pełnej zamieszcza się na stronie internetowej gminy i wywiesza się na tablicy informacyjnej urzędu.
  3. Standardy udostępnia się każdemu zainteresowanemu do wglądu w Referacie Organizacyjnym i Kadr.

Rozdział 7

Osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielenie mu wsparcia

- § 7.** 1. Osobą odpowiedzialną za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu jest Sekretarz Gminy.
2. Osobami odpowiedzialnymi za udzielenie małoletniemu wsparcia w sytuacji krzywdzenia jest każdy pracownik w sytuacjach niecierpiących zwłoki.
  3. W przypadku uzyskania informacji lub zauważenia przez pracownika, że dziecko jest krzywdzone, pracownik ma obowiązek udzielenia pomocy a następnie sporządzenia notatki służbowej i zgłoszenia tego faktu Sekretarz Gminy Grudziądz.
  4. W przypadku, gdy osobą krzywdzącą jest pracownik, Karta interwencji zostaje sporządzona przez Sekretarz Gminy Grudziądz, która przeprowadza czynności wyjaśniające.

Rozdział 8

Sposób dokumentowania i zasady przechowywania ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego

- § 8.** 1. Na dokumentację ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego składają się:
- 1) karta interwencji dotycząca danego zdarzenia;
  - 2) notatki służbowe sporządzane przez pracowników na okoliczność danego zdarzenia;
  - 3) kopia wniosku do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodziny;
  - 4) kopia zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa wobec dziecka;
  - 5) rejestr prowadzonych interwencji;
  - 6) karta aktualizacji standardów.
2. Zasady przechowywania ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka określa instrukcja kancelaryjna.
3. Odpowiedzialność za właściwe przechowywanie i udostępnianie dokumentacji dotyczącej ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego oraz interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia małoletniego ponoszą pracownicy urzędu.

Załącznik nr 1
do standardów ochrony małoletnich w Urzędzie Gminy Grudziądz

Wzory oświadczeń składanych w związku z art. 21 ust 3 – 8 ustawy z dnia z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich

.....
(imię i nazwisko)

.....
(miejscowość, data)

.....
(adres)

**Oświadczenie 1
o posiadaniu obywatelstwa polskiego**

Oświadczam, iż posiadam tylko obywatelstwo polskie.

.....
(czytelny podpis)

.....
(imię i nazwisko)

.....
(miejscowość, data)

.....
(adres)

**Oświadczenie 2
o posiadaniu obywatelstwa państwa innego niż Rzeczpospolita Polska**

Oświadczam, iż posiadam*/nie posiadam* obywatelstwo (obywatelstwa) innego państwa (innych państw) niż Rzeczpospolita Polska takiego/takich jak:

.....
wskazać państwo(państwa) w przypadku posiadania **

.....
(czytelny podpis)

*niepotrzebne skreślić.

** w przypadku posiadania obywatelstwa (obywatelstwa) innego państwa (innych państw) niż Rzeczpospolita Polska wskazać te państwa.

.....
(imię i nazwisko)

.....
(miejscowość, data)

.....
(adres)

**Oświadczenie 3
o zamieszkiwaniu w ciągu ostatnich 20 lat
w państwach innych niż Rzeczpospolita Polska i państwo innego obywatelstwa**

Oświadczam, iż w ciągu ostatnich 20 lat nie zamieszkiwałem/-łam*/zamieszkiwałem/-łam* w państwach innych niż Rzeczpospolita Polska i państwo (państwa) posiadanego innego obywatelstwa.

W przypadku zamieszkiwania wskazać poniżej państwo/państwa:

.....
(wskazać państwo(państwa) **

Jestem świadomy/-ma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....
Czytelny (podpis)

* niepotrzebne skreślić

**w przypadku zamieszkiwania wskazać państwo/państwa

.....
(imię i nazwisko)

.....
(miejscowość, data)

.....
(adres)

Oświadczenie 4
dotyczące braku prowadzenia rejestru karnego i wydawania informacji z rejestru karnego
w państwach innych niż Rzeczpospolita Polska

Oświadczam, że w niżej wymienionym państwie (państwach) *

.....
nie jest prowadzony rejestr karny/nie wydaje się informacji z rejestru karnego.

Jednocześnie oświadczam, że nie byłem/am prawomocnie skazany/na w wyżej wymienionym państwie (państwach) za czyny zabronione odpowiadające przestępstwu określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz nie wydano wobec mnie innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściłam/em się takich czynów zabronionych, oraz że nie nałożono na mnie obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy, stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.

Jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....
(czytelny podpis)

*wskazać państwo/państwa

Załącznik nr 2
do standardów ochrony małoletnich w Urzędzie Gminy Grudziądz

Wzór oświadczenia pracownika o zapoznaniu się z obowiązującymi Standardami ochrony małoletnich

.....
(imię i nazwisko pracownika)

.....
(miejsowość, data)

**OŚWIADCZENIE PRACOWNIKA O ZAPOZNANIU SIĘ
Z OBOWIĄZUJĄCYMI STANDARDAMI OCHRONY MAŁOLETNIICH
W URZĘDZIE GMINY GRUDZIĄDZ**

Oświadczam, że zapoznałam/em się ze „Standardami Ochrony Małoletnich” obowiązującymi w Urzędzie Gminy Grudziądz i zobowiązuję się do ich stosowania.

.....
(czytelny podpis)

KARTA INTERWENCJI z dnia .....

Imię i nazwisko małoletniego:		
Przyczyna interwencji (forma krzywdzenia opis sytuacji)		
Osoba zgłaszająca interwencję (imię i nazwisko)		
Opis działań podjętych przez personel	Data	Działanie
Spotkania z rodzicami opiekunami małoletniego	Data	Działanie
Forma podjętej interwencji	Zawiadomienie policji Wniosek o wgląd w sytuację rodziny Zawiadomienie o podejrzeniu popełnieni przestępstwa Procedura Niebieskich Kart Inny rodzaj interwencji. Wskazać jaki?	
Dane dotyczące interwencji (nazwa organu do którego zgłoszono interwencję) i data interwencji		
Wyniki interwencji: działania organów sprawiedliwości, innych podmiotów, działania, szkoły, działania rodziców	Data	Działanie

.....
(data sporządzenia Karty Interwencji)

.....
(czytelny podpis osoby sporządzającej)

Załącznik nr 4
do standardów ochrony małoletnich w Urzędzie Gminy Grudziądz

Wzór rejestru interwencji;

REJESTR INTERWENCJI

Lp.	Data interwencji	Imię i nazwisko małoletniego wobec którego podjęto interwencję	Imię i nazwisko osoby podejmujące interwencję	Karta Interwencji z dnia ....
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				

Wzór ankiety dla pracowników monitorującej poziom realizacji Standardów

KARTA AKTUALIZACJI STANDARDÓW

Lp.	Do sprawdzenia
1.	Czy treść standardów ochrony małoletnich jest zrozumiała?
2.	Czy są aktualne podstawy prawne na podstawie których obowiązują standardy?
3.	Czy załączniki do standardów są aktualne?
4.	Czy wiesz w jaki sposób zareagować na symptomy krzywdzenia dziecka?
5.	Czy dokumentacja standardów jest przechowywana właściwie?
6.	Czy wpływały uwagi/sugestie/przemyślenia związane z funkcjonującymi standardami?
7.	Czy jakieś działanie związane z przyjęciem Standardów jest odbierane jako trudne lub niechętnie podchodzisz do jego realizacji z innych powodów?

Data przeglądu i aktualizacji standardów .....

Standardy ochrony małoletnich
WERSJA SKRÓCONA DLA MAŁOLETNIICH

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNIICH

URZĄD GMINY GRUDZIĄDZ

SZACUNEK? TAK

JESTEŚ DLA NAS NAJWAŻNIEJSZĄ OSOBĄ
SZANUJEMY TWOJE PRAWA

PRZEMOC? NIE

NIKT NIE MOŻE CIĘ KRZYWDZIĆ
WSZYSCY POWINNI CI POMAGAĆ, NIE KRZYWDZIĆ

NIE BÓJ SIĘ MÓWIĆ

JEŚLI CZUJESZ, ŻE KTOŚ CIĘ KRZYWDZI
JESTEŚ ŚWIADKIEM KRZYWDZENIA INNEGO DZIECKA
ZGŁOŚ TO

**BOISZ SIĘ Z NAMI ROZMAWIAĆ
POMOC ZNAJDZIESZ TU POD TYMI NUMERAMI TELEFONU
ONI CI POMOGĄ**

116 111 Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży
800 12 12 12 Dziecięcy Telefon Zaufania
Rzecznika Praw Dziecka